

Luonnonsuojelu juhlii merkkipäiviä

Tänä vuonna luonnonsuojelulla on monta aihetta juhlaan. Juhlavuonna on hyvä pysähtyä muistelemaan menneitä aikoja ja palauttaa mieliin historiallisten käännekohtien merkitys nykyaikaiselle luonnonsuojelujattelulle. Yellowstonen kansallispuisto täyttää tänä vuonna 150 vuotta (perustettiin 1872). Maapallon ensimmäinen kansallispuisto oli merkkitapahtuma. Silloin Yhdysvalloissa havahduttiin tosiasiaan, että yhteiskuntakehitys oli vähitellen ulottumassa kaukaisimpiinkin maan kolkkiin ja vei alkuperäisen luonnon mennessään. Luonnonsuojelu alettiin nähdä osana järkevää yhteiskuntakehitystä. Rachel Carsonin kirja *Äänetön kevät* kertoi 60 vuotta sitten (1962) ympäristön kemikalisoitumisen aiheuttamasta ympäristöuhasta. Kirjaa pidetään yhtenä merkittävimpana puheenvuorona, joka johti ympäristöliikkeiden syntyyn läntisissä teollisuusmaissa. Maailman ensimmäisen ympäristön tilaa kuvaavan systeemitoteuttamisen tietokonemallin (skenariointi nykykielellä) tulokset julkaistiin pienessä *Kasvun rajat* -kirjassa 1972. Tutkimuksen tulokset osoittivat, ettei luonnonvarojen käytön jatkuva, loputon kasvu ollut mahdollista pitkällä aikajänteellä. Tietokoneajojen tulokset antoivat aiheen arvostella yhteiskuntakehitystä ja poliittista päätöksentekoa, joka ei ollut tunnistanut jatkuvan kasvun ihanteessa piileviä vaaroja.

Tukholman ympäristökokouksessa samana vuonna 1972 nuo piilevät vaarat sitten tunnistettiin ja maailman valtiot keskustelivat niistä pyöreän pöydän ääressä. Tai eivät kaikki, sillä myös maailmanpolitiikka oli saapunut Tukholmaan. Osa Itä-Euroopan maista jäi pois Tukholmasta ja ympäristöasia sekoittui monelta osin kansallisvaltioiden eturistiriitihin. Sittemmin kansakuntien erilaiset näkemykset ympäristön tilasta sekä niiden suhtautuminen ympäristökysymykseen ja luonnonsuojeluun ovat näkyneet kaikissa Tukholman jälkeisissä huippukokouksissa ja COP-kokouksissa (*Conference of parties*), joissa kansainvälisten ympäristösopimusten käytäntöönpanoa on valmisteltu.

Olisi kuitenkin väärin väittää, ettei ympäristöasiassa ole saavutettu myönteisiä tuloksia kansallisesti ja maapallon laajuisesti. Lukuisia täydentäviä sopimuksia on solmittu, entisiä on täsmennetty ja toimenpiteisiin on ryhdytty. Elokehän suojelussa on edetty sopimuksista huolimatta kiusallisen hitaasti. Kansainväliset ympäristökokoukset muistuttavat etäisesti Zenon Elealaisen paradoksia Akhilleuksesta ja kilpikonnasta. Kun vuosia vaivalla valmisteltu ympäristönsuojelusopimus on vihdoin saatu hyväksytyä, uudet, joskus vielä vakavammat ympäristöongelmat ovat jo seuraavan huippukokouksen asialistalla.

Euroopan luonnonsuojeluvuosi 1970 jäi toissa vuonna vähälle huomiolle ja lienee painunut jo unohduksiin. Luonnonsuojeluvuosi 1970 oli tärkeä lenkki ketjussa, joka johti aikanaan Tukholman kokoukseen ja nykymuotoisen ympäristöpolitiikan syntyyn. Tukholmaa ei saa unohtaa, sillä nykyiset YK:n ilmasto- ja luonnon monimuotoisuuskokoukset alkoivat sieltä. Ympäristökokousten tuhannet asiakirjat ovat kiistaton todistusaineisto siitä, miten ihmiskunta suhtautuu hänen välittömään elinympäristöönsä, miten se arvostaa luonnon suojelemista ja ennen kaikkea puolustaa muuta luontoa ja sen moninaisia ilmiöitä. Ympäristökokousten saavutukset kertovat ihmiskunnan yhteisestä luontosuhteesta.

Pasi Reunanen

Luonnon Tutkija

Suomen Biologian Seura Vanamo ry on julkaissut Luonnon Tutkija -lehteä vuodesta 1897 (vuoteen 1946 asti Luonnon Ystävä). Luonnon Tutkija julkaisee yleistajuisia luonnontieteellisiä biologian alaan keskittyviä artikkeleita. Luonnon Tutkija vastaanottaa ja julkaisee mielellään kaikenlaisia kirjoituksia aihepiiristä.

Päätoimittaja: Pasi Reunanen (luonnontutkija@vanamo.fi)

Kansikuva: Lammaskuusi on niitynhoitajan verraton apulainen. Kuva: Pasi Reunanen